

DECIZIE

27 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului
Judecători

Valeriu Doagă,
Sveatoslav Moldovan, Galina Stratulat
Dumitru Mardari, Iuliana Oprea

Examinînd recursurile declarate de către Bondarenco Igor și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Bondarenco Igor împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și a procuraturii, constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului cauzat prin această încălcare,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2015 prin care cererile de apel depuse de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentă de Maria Vulpe, Ministerul Justiției al Republicii Moldova reprezentat de Nasu Andrei și Bondarenco Igor au fost respinse iar hotărîrea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015 a fost menținută,

CONSTATĂ :

La 17 martie 2015, reclamantul Bondarenco Igor prin intermediul reprezentantului - avocatul Bondarenco Oleg, a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și a procuraturii, constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului cauzat prin această încălcare

În motivarea acțiunii a indicat că, în perioada anilor 2009-2014, de către organele de urmărire penală și ale Procuraturii Republicii Moldova reclamantul a fost în mod neîntemeiat supus urmăririi penale și procedurilor penale de durată excesivă pentru pretinsele infracțiuni care ar fi fost comise în perioada activității sale de muncă pe parcursul anilor 2002- 2009 în calitate de administrator al SA

„Unprodact” or. Ungheni.

Afirmă reclamantul că, prin ordonanța nr. 2009360328 din 17.08.2009 s-a dispus începerea urmăririi penale în baza art. 252 alin.(2) lit. B) al Cod penal „Insolvabilitate intenționată”.

Prin ordonanța nr. 2012360158 din 26.03.2012 emisă de Procuratura r-lui Ungheni, în privința reclamantului a fost pornită urmărirea penală în baza art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal - confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false.

Prin ordonanța nr. 2009360328 din 10.09.2012 emisă de OUP al SUP al CPR Ungheni, reclamantul a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuț în cauza penală nr. 2009360328, cu aplicarea în privința acestuia a măsurii de constrângere în formă de obligațiune de a se prezenta la organul de urmărire penală.

Notează reclamantul că prin ordonanța nr. 2009360328 din 20.11.2012 emisă de procurorul în Procuratura r-lui Ungheni Veaceslav Toderiță s-a dispus încetarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2009360328 în privința reclamantului în temeiul art. 275 pct.1) al CPP RM - scoaterea reclamantului de sub urmărire penală și clasarea acestei cauze penale, iar prin ordonanța nr. 2012360708 din 11.12.2012 în privința reclamantului s-a dispus începerea urmăririi penale în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, pe faptul confecționării, deținerii și folosirii procesului-verbal nr. 03 din 22.01.2008 a Consiliului de Conducere al „Unprodact” or. Ungheni, pretins fals.

Prin ordonanța nr. 2012360708 din 09.01.2013 reclamantul a fost recunoscut calitate de bănuț iar prin ordonanța nr. 2012360708 din 08.04.2013 a fost pus sub învinuire fiindu-i încriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361(2) lit. b) și d) al Codului Penal RM. Totodată, concomitent cu punerea sub învinuire, în privința reclamantului a fost aplicată măsura preventivă în forma de obligațiune de nepărăsire a țării.

Specifică reclamantul că, prin ordonanța nr. 2013360504 din 19.09.2013 s-a dispus începerea urmăririi penale în temeiul art. 335(3) lit.b) al Codului Penal RM pe faptul pretinsului abuz de serviciu, soldat cu urmări grave - care ar fi fost comis de către reclamant în perioada exercitării funcției de administrator al SA „Unprodact”.

Notează că prin ordonanța nr. 2012360708 din 04.11.2014 emisă de procurorul în Procuratura Anticorupție d-na Ina Frunză-Bargan, s-a dispus scoaterea reclamantului de sub urmărire penală în temeiul art. 275 pct. 3 al CPP RM și clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2012360708.

Afirmă reclamantul că, în pofida scoaterii reclamantului de sub urmărire penală pe motiv de reabilitare, prin derogare de la prevederile imperative ale art. 12 al Legii RM 1545 din 25.02.1998, nici un procuror nu-a prezentat reclamantului scuzele oficiale în numele statului în legătură cu supunerea neîntemeiată a reclamantului la urmărire penală pentru o durată

îndelungată. Sintetizând circumstanțele sus-expuse ale cazului, reiese următoarele și anume precum că pe parcursul perioadei cuprinse între 17.08.2009 - 04.11.2014 de către organele afacerilor interne și ale procuraturii în privința reclamantului au fost intentate și instrumentate 4 (patru) cauze penale care ulterior au fost conexe. Aceste cauze penale se aflau într-o conexiune directă, unele din ele chiar dublându-se, reclamantului încriminându-se săvârșirea unor pretinse infracțiuni în legătură cu activitatea sa în calitate de administrator al SA „Unprodact” or. Ungheni Toate cauzele penale au fost încetate/clasate, cu scoaterea reclamantului de sub urmărire penală pe motive de reabilitare potrivit prevederilor art. 284 al CPP RM, fiind constatată lipsa faptului infracțiunii imputate reclamantului (cauza nr. 2009360328) precum și că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii (cauza penală nr. 2012360708).

Astfel, menționează reclamantul că, prin actele și acțiunile organelor de drept în urma cărora a fost supus neîntemeiat urmăririi penale pe parcursul perioadei de circa 5 ani, i-au fost cauzate suferințe morale considerabile, a fost tratat ca fiind un potențial infractor, a suportat multiple situații de umilință și stres psihologic.

Solicită Bondarenco Igor, încasarea din contul statului în beneficiul său a prejudiciului în sumă de 1.000.000 (un milion) lei cu titlu de compensație pentru prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii Republicii Moldova manifestate prin supunere neîntemeiată la urmărire penală, constatarea încălcării dreptului său la desfășurare în termen rezonabil a urmăririi penale în cauza penală nr. 2012360708 din 11.12.2012; încasarea din contul statului în beneficiul său a sumei de 100.000 (una sută mii) lei cu titlu de compensație pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului său la desfășurare în termen rezonabil a urmăririi penale.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Bondarenco Igor suma de 10 000 (zece mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală; s-a constatat faptul încălcării dreptului reclamantului Bondarenco Igor la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2012360708 intentată de Procuratura Anticorupție, s-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Bondarenco Igor prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. nr. 2012360708 în sumă de 5 000 (cinci mii) lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond s-a bazat pe cercetarea completă, a tuturor probelor prezente și a constatat că, cerințele înaintate de reclamant se încadrează în prevederile legii.

invocate în acțiune nu se încadrează în prevederile legii.

La 10 iunie 2015, Procuratura Generală a Republicii Moldova, prin intermediul reprezentantei Maria Vulpe, a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii instanței de fond în partea admiterii parțiale a pretenției privind repararea prejudiciului moral prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și a pretenției privind repararea prejudiciului moral ca urmare a încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015, la 16 iunie 2015, Ministerul Justiției al Republicii Moldova prin intermediul reprezentantului Nasu Andrei a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea admiterii acțiunii, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea înaintată de către Bondarenco Igor prin intermediul reprezentantului - avocatul Bondarenco Oleg să fie respinsă ca fiind neîntemeiată sau modificarea hotărârii instanței de fond în partea admiterii parțiale a pretenției privind repararea prejudiciului moral prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și a pretenției privind repararea prejudiciului moral ca urmare a încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, cu emiterea în aceste părți a unei noi hotărâri, prin care sumele supuse încasării din pretențiile nominalizate să fie diminuate.

La 29 iunie 2015 Bondarenco Igor, prin intermediul reprezentantului - avocatul Bondarenco Oleg, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii instanței de fond în partea respingerii pretențiilor, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea înaintată de către Bondarenco Igor prin intermediul reprezentantului - avocatul Bondarenco Oleg să fie admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2015 s-au respins apelurile declarate de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentă de Maria Vulpe, Ministerul Justiției al Republicii Moldova reprezentat de Nasu Andrei și Bondarenco Igor și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelanți nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului iar argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat

normele de drept material și procedural iar în consecință a adoptat o hotărâre legală și întemeiată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel Bondarencu Igor la 28.12.2015, a declarat recurs prin care a solicitat admiterea recursului, adoptarea deciziei privind modificarea deciziei recurate și hotărârii primei instanțe în parte ce se referă la mărimea compensațiilor prejudiciului moral și anume pentru prejudiciul moral cauzat ca urmare acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii - de la suma de 10000-00 (zece mii) lei la suma de 1.000.000-00 (un milion) lei iar pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului său la judecare în termen rezonabil a cauzei, de la suma de 5000 (cinci mii) lei până la suma de 100.000-00 (una sută mii) lei.

În motivarea recursului, acesta a indicat că, decizia instanței de apel a fost adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și cu încălcarea normelor de drept procedural.

Totodată, mai invocă recurentul Bondarencu Igor că, instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru justa soluționare a litigiului.

La 29.02.2016, Ministerul Justiție al Republicii Moldova a înaintat recurs prin care solicită admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06.10.2015 și hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08.06.2015, cu emiterea unei hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, acesta a indicat că, decizia instanței de apel a fost adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și cu încălcarea normelor de drept procedural.

Totodată, mai invocă recurentul Ministerul Justiție al Republicii Moldova că, instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru justa soluționare a litigiului.

Instanța de recurs constată că, decizia instanței de apel din data de 06 octombrie 2015 a fost contestată cu recurs de către Bondarencu Igor la data de 28 decembrie 2015. Având în vedere că la materialele cauzei nu sunt anexate materiale confirmative ce ar certifica data recepționării acesteia, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, prin prisma art. 425 CPC, consideră recursul depus în termen.

Cu trimitere la cererea de recurs depusă de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, instanța de recurs constată că decizia instanței de apel din 06 octombrie 2015 a fost contestată cu recurs de către ultimul la 29 februarie 2016.

Având în vedere că la materialele cauzei nu sunt anexate materiale confirmative ce ar certifica data recepționării acesteia, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, prin prisma art. 425 CPC, consideră recursul depus de Ministerul Justiție al Republicii Moldova în termen.

În conformitate cu art.439 alin.(2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acestuia.

În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se va decide în lipsa acesteia.

La data de 28 ianuarie 2016, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a expediat în adresa participanților la dosar copia recursurilor depuse, cu informarea concomitentă a acestora despre necesitatea depunerii referinței.

Până la data examinării chestiunii admisibilității recursurilor depuse, referințe în vederea exprimării opiniei vi-a-vis de argumentele înaintate în cererile de recurs, nu a fost depuse.

În conformitate cu art.441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este declarat admisibil un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art.444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Bondarencu Igor întemeiat și care urmează a fi admis, iar recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu modificarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

Completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție analizând legalitatea și temeinicia deciziei atacate prin prisma argumentelor înaintate de către recurent în coraport cu materialele cauzei, a constatat cu certitudine că prin ordonanța nr. 2009360328 din 17.08.2009 emisă de OUP al SUP a CPR Ungheni dl. V.Morcov și confirmată de procurorul în Procuratura Ungheni Radu Nicorici în privința reclamantului s-a dispus începerea urmăririi penale în baza art. 252(2) lit. B) al Cod penal "Insolvabilitate intenționată".

La fel, s-a constatat că, la data de 18.08.2014 cauza penală nr. 2009360328 a fost transmisă în adresa Procuraturii Generale RM cu propunere de transmitere după competența materială, care potrivit prevederilor procesual-penale în vigoare la acel moment îi revenea CCCEC al RM.

Ulterior, prin ordonanța din 02.09.2009 emisă de Procurorul general-

adjunct al RM dl Valeriu Botnari cauza penală menționată a fost transmisă pentru efectuare în continuare a urmăririi penale la CCCEC RM, conform competenței. Iar prin ordonanța din data de 22.07.2012 emisă de Procurorul general al RM dl Valeriu Zubco cauza penală a fost retrasă din gestiunea CCCEC RM cu transmiterea acesteia pentru efectuarea urmăririi penale la SUP al CPR Ungheni.

Tot actele cauzei atestă că, prin ordonanța nr. 2012360158 din 26.03.2012 emisă de Procuratura r-lui Ungheni împotriva reclamantului a fost pornită urmărire penală în baza art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal "Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false.

Totodată s-a stabilit că prin ordonanța Procuraturii r-lui Ungheni din 02.08.2012 căuzele penale nr. 2009360328 (intentată în baza art. 252(2) lit. B) al CP RM) și nr. 2012360158 (intentată în baza art. 361(2) lit. d) al CP RM) au fost conexate într-o cauza penală unică, căreia s-a conferit numărul unic nr. 2009360328.

Prin ordonanța nr. 2009360328 din 10.09.2012 emisă de OUP al SUP al CPR Ungheni dl V. Morcov reclamantul a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2009360328, cu aplicarea în privința acestuia a măsurii de constrângere în formă de obligațiune de a se prezenta la organul de urmărire penală.

Prin ordonanța nr. 2009360328 din 20.11.2012 emisă de procurorul în Procuratura r-lui Ungheni Veaceslav Toderiță s-a dispus încetarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2009360328 în privința reclamantului în temeiul art. 275 pct.1) al CPP RM, scoaterea reclamantului de sub urmărire penală și clasarea acestei cauze penale, motiv pentru care reclamantul Bondarencu Igor, prin prisma Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 a sesizat instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Înaintînd prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova, reclamantul Bondarencu Igor prin intermediul reprezentantului - avocatul Bondarencu Oleg a solicitat încasarea din contul statului în beneficiul său a prejudiciului în sumă de 1.000.000 (un milion) lei cu titlu de compensație pentru prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii Republicii Moldova manifestate prin supunere neîntemeiată la urmărire penală, constatarea încălcării dreptului său la desfășurare în termen rezonabil a urmăririi penale în cauza penală nr. 2012360708 din 11.12.2012; încasarea din contul statului în beneficiul său a sumei de 100.000 (una sută mii) lei cu titlu de compensație pentru prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului său la desfășurare în termen rezonabil a urmăririi penale, (f.d.2-7).

Fiind investită cu judecarea pricinii în fond, prima instanță s-a pronunțat

în favoarea temeiniciei acțiunii și admiterii parțiale a acesteia (f.d.70-79).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2015, apelurile declarate de către Procuratura Generală a Republicii Moldova prin intermediul reprezentantei Maria Vulpe, Ministerul Justiției al Republicii Moldova prin intermediul reprezentantului Andrei Nasu și Bondarenco Igor prin intermediul reprezentantului – avocatul Bondarenco Oleg au fost respinse, hotărîrea Judecătoreiei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015 a fost menținută.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că instanța de apel și instanța de fond la emiterea deciziei sus-formulate, neîntemeiat au dispus spre încasarea suma prejudiciului moral în mărime de 10000 lei cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de Urmărire Penală, or, potrivit art. 2 din Legea privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, prin acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

În conformitate cu art. 3 al. (1), lit. a) al aceleiași Legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Prin urmare din materialele cauzei se conchide cu certitudine că reclamantul/recurent Bondarenco Igor, a fost atras la răspundere penală ilegal, obținînd calitatea de bănuît în cadrul unui proces penal pornit în baza unor probe acumulate de către organele de urmărire penală. Iar prin ordonanța procurorului emisă de Procurorul Procuraturii Anticorupție la 04.11.2014, s-a dispus scoaterea reclamantului de sub urmărirea penală nr. 2012360708.

Astfel, atît instanța de fond cît și instanța de apel corect au constatat că reclamantul/recurent Bondarenco Igor dispune de dreptul la repararea prejudiciului moral cauzat ca urmare ale acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală stabilite prin tragerea ilegală la răspundere penală, însă mărimea prejudiciului moral stabilită spre încasarea în quantum de 10000 lei nu corespunde prevederilor Legii 1545 din 25 februarie 1998, or, prevederile art. 11, al. (1) din prezenta lege menționează cert că mărimea concretă a compensației se determină luîndu-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvîrșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea

încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În conformitate cu art. 1405 al. (1) Codul Civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Prin prisma celor menționate, se conchide cert că la caz survine direct obligația generală a statului de a repara prejudiciul moral cauzat persoanelor fizice cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

În conformitate cu art. 1422, al. (1) Codul Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

În această ordine de idei și în lumina celor operate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că coraborînd normele legale susenunțate ce țin de repararea prejudiciului moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, cu circumstanțele de fapt stabilite, se conchide că reclamantului / recurent Bondarenco Igor i-au fost lezate drepturile sale prin cauzarea la caz a unui prejudiciu moral mai mare de cît cel stabilit de către instanțele ierarhic inferioare. Or stabilirea acestuia în sumă de 10000 lei este mult prea mic în coraport cu prejudicial adus, fapt din care considerente Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a majora suma prejudiciului moral cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, încasate din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, de la 10000 lei pînă la 20000 lei.

Instanța de recurs reține că cerința reclamantului/recurent cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 și anume prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în mărime de 1000000 lei este

exagerat de mare corespunzător suferințelor aduse acestuia. Prin urmare, Colegiul Judiciar luînd în considerație gravitatea infracțiunii de a cărei săvîrșire a fost învinuită persoana respectivă, caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei, suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice, măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție, consideră necesar de stabili cuantumul despăgubirilor astfel încît acesta să aibă un efect compensatoriu și nici decum sume excesive pentru autorii daunelor or venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

Or, în conformitate cu art 1423, al. (1), al. (2) Codul Civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Astfel, prin prisma normelor sus-enunțate, Completul Colegiului civil comercial și de contencios administrative al Curții Supreme de Justiție conchide că prejudiciul moral solicitat de reclamant în mărime de 1000000 lei este apreciat ca fiind unul exagerat de mare, iar cel dispus spre încasarea de către instanțele de fond în mărime de 10000 lei este apreciat ca fiind unul mic corespunzător suferințelor aduse. Prin urmare, instanța de recurs consideră oportun de a modifica hotărîrea primei instanțe din 08 iunie 2015 și decizia Curții de Apel din 06 octombrie 2015, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral stabilit ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, de la 10000 lei pînă la 20000 lei.

Completul judiciar reține că prejudiciul moral nu poate fi denaturant de la scopul său, prin majorare, așa cum solicită reclamantul/recurent în acțiune, or, acest lucru i-ar conferi acestuia un folos material necuvenit, fără o justificare causală în eroarea contravențională și consecințele acesteia.

Cu trimitere la cerința reclamantului/recurent Bondarenco Igor cu privire la constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a urmăririi penale și încasarea în această parte a prejudiciului moral în cuantum de 100000 lei, Completul colegiului civil, comercial și de contencios administrative al Curții

Supreme de Justiție reține că atât prima instanță cât și instanța de apel corect au ajuns la concluzia cu privire la repararea prejudiciului cauzat, iar suma dispusă spre încasare în mărime de 5000 lei din contul statului în beneficiul lui Bondarenco Igor este suficientă, echitabilă și rezonabilă, or, la caz instanțele ierarhic inferioare întemeiat au dat aprecierea aceluia ținând cont de caracterul individual al fiecărei cauze, cum ar fi durata neexaminării, comportamentul părților precum și miza pentru reclamant. Mai mult de cât atât, instanța de recurs reține că la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității iar suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în spețele similare. Sarcina probării prejudiciului moral se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți.

Cu trimitere la argumentele recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova precum că, instanțele ierarhic inferioare greșit au apreciat cuantumul prejudiciului moral și nu a argumentat și justificat suma încasată, acestea poartă un caracter declarativ și nu pot servi temei de admitere a apelului, or, modificarea cuantumului acestuia prin majorare corespunde criteriilor prevăzute de art. 1423 Cod civil, ținând cont de criteriul echității, care presupune că, despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale, echitabile, adică în așa fel trebuie stabilite încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a cuantumului prejudiciului moral. Prin urmare, suma dispusă spre încasare constituie o satisfacere comensurabilă și nu este excesivă pentru intimat, ținut să o plătească și nici venit nejustificat pentru reclamant.

Totodată, instanța de apel respinge și argumentele recurentului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, precum că, incorect este pusă în sarcina bugetului de stat obligația de a-i compensa recurentului/reclamant Bondarenco Igor suma de 5000 lei pentru repararea prejudiciului moral ca urmare a încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale. Or, în acest context, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a reitera în prezenta speță prevederile art. 2 alin. (1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr. 87 din 21.04.2011, care statuează expres că, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Din materialele cauzei, rezultă cu certitudine că, în perioada de la 11 decembrie 2012 și până la 04 noiembrie 2014 de către organele afacerilor interne și ale procuraturii în privința reclamantului au fost intentate și instrumentate 2

cauze penale, durata procesului penal intentat și desfășurat fiind nejustificată.

Mai mult, prin prisma art. 2 alin. (6) din legea enunțată se menționează expres că, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

În conformitate cu art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Ca urmare a informației relatate și celei conținute în recursul prezentat de către Ministerul Justiției, instanța de recurs îl reține ca fiind neîntemeiat și care urmează prin prisma celor menționate de a fi respins.

Astfel, cerința Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la respingerea integrală a acțiunii în cererea de recurs, Completul colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție o reține ca fiind neargumentată și care nu corespunde rigorilor legislației în vigoare, mai mult că cele invocate de către ultimul nu își găsește reflectarea în probele anexate la materialele cauzei, fapt din care considerente urmează a fi respinsă.

Din considerentele menționate și reieșind din faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, iar verificarea cărorva dovezi nu este necesară, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Bondarenco Igor prin intermediul avocatului acestuia Bondarenco Oleg, de a respinge recursul depus de către Ministerul Justiției Republicii Moldova ca fiind neîntemeiat și de a modifica decizia Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2015 și hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015, prin majorarea cuantumului sumei cu titlu de prejudiciu moral cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, încasate din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, de la 10000 lei pînă la 20000 lei.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. e), 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se admite recursul declarat de către Bondarenco Igor prin intermediul avocatului Bondarenco Oleg.

Se modifică decizia Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2015 și hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Bondarenco Igor împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și a procuraturii, constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului cauzat prin această încălcare, prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova de la 10000 lei pînă la 20000 lei.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2015 și hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău 08 iunie 2015 se mențin.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte ședinței,

Valeriu Doagă

Judecători

Sveatoslav Moldovan

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Iuliana Oprea